

**w sprawie wprowadzenia procedury zarządzania ryzykiem nadużyć finansowych
w Instytucji Pośredniczącej Aglomeracji Wałbrzyskiej**

Na podstawie § 7 ust. 3 Statutu Instytucji Pośredniczącej Aglomeracji Wałbrzyskiej stanowiącego załącznik do uchwały Nr III/21/2015 Rady Miejskiej Wałbrzycha z dnia 22 stycznia 2015 r. w sprawie utworzenia gminnej jednostki organizacyjnej pod nazwą: Instytucja Pośrednicząca Aglomeracji Wałbrzyskiej, zarządzam, co następuje:

Wykaz skrótów:

Rozporządzenie ogólne - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320 ze zm.);

Wytyczne KE - Wytyczne Komisji Europejskiej dla państw członkowskich i organów zarządzających programami w sprawie ryzyka nadużyć finansowych oraz skutecznych i proporcjonalnych środków zwalczania nadużyć finansowych z 16 czerwca 2014 r. (EGESIF_14-021-00-16/06/2014),

§ 1. Wstęp

Instytucja Pośrednicząca Aglomeracji Wałbrzyskiej (zwana dalej IPAW) zobowiązuje się przestrzegać norm prawnych, etycznych i moralnych na najwyższym poziomie, zasad rzetelności, obiektywizmu i uczciwości oraz pragnie być postrzegana jako **przeciwna nadużyciom i korupcji** w sposobie prowadzenia swojej działalności.

Termin „nadużycie finansowe” stosuje się powszechnie do określenia szeregu przewinień, obejmujących kradzież, korupcję, sprzeniewierzenie środków publicznych, łapówkarstwo, fałszerstwo, wprowadzanie w błąd, zмовę, pranie pieniędzy i ukrywanie istotnych faktów. Często wiąże się z wprowadzeniem w błąd dla osobistych korzyści, zapewnienia korzyści powiązanej osobie lub stronie trzeciej, czy też w celu narażenia kogoś na stratę – podstawowym czynnikiem odróżniającym nadużycie finansowe od nieprawidłowości jest zamiar.

W związku z realizacją obowiązków wynikających z art. 125 ust. 4 lit c rozporządzenia ogólnego, IPAW zapewnia funkcjonowanie racjonalnego systemu zarządzania ryzykiem nadużyć finansowych oraz wprowadza proporcjonalne i skuteczne środki ich zwalczania, podejmując wszelkie niezbędne środki w celu ochrony interesów finansowych UE.

Instytucja Pośrednicząca Aglomeracji Wałbrzyskiej kieruje się w swoich działaniach polityką absolutnego braku tolerancji dla nadużyć finansowych, zarówno w odniesieniu do swoich struktur organizacyjnych, jak i zachowań wnioskodawców i beneficjentów. IPAW zapewnia przekazywanie informacji o występujących nadużyciach finansowych do wiadomości publicznej poprzez umieszczanie informacji na swojej stronie internetowej.

§ 2. Pojęcia

- 1) nieprawidłowość – zgodnie z art. 2 pkt 36 Rozporządzenia ogólnego oznacza każde naruszenie prawa unijnego lub prawa krajowego dotyczącego stosowania prawa unijnego, wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego zaangażowanego we wdrażanie EFSI, które ma lub może mieć szkodliwy wpływ na budżet Unii poprzez obciążenie budżetu Unii nieuzasadnionym wydatkiem;
- 2) nadużycie finansowe - zgodnie z art. 1 lit. a Konwencji sporządzonej na mocy art. K.3 Traktatu o Unii Europejskiej w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich jest to jakiegokolwiek celowe działanie lub zaniechanie naruszające interesy finansowe Wspólnot Europejskich
  - a) w odniesieniu do wydatków, polegające na:
    - wykorzystaniu lub przedstawieniu nieprawdziwych, niepoprawnych lub niepełnych oświadczeń lub dokumentów, które ma na celu sprzeniewierzenie lub bezprawne zatrzymanie środków z budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich lub budżetów zarządzanych przez Wspólnoty Europejskie lub w ich imieniu,
    - nieujawnieniu informacji z naruszeniem szczególnego obowiązku, w tym samym celu,
    - niewłaściwym wykorzystaniu takich środków do celów innych niż te, na które zostały pierwotnie przyznane;
  - b) w odniesieniu do przychodów, jakimkolwiek umyślnym działaniu lub zaniechaniu dotyczącym:
    - wykorzystania lub przedstawienia fałszywych, nieścisłych lub niekompletnych oświadczeń lub dokumentów, które ma na celu bezprawne zmniejszenie środków budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich lub budżetów zarządzanych przez lub w imieniu Wspólnot Europejskich,
    - nieujawnienia informacji z naruszeniem szczególnego obowiązku, w tym samym celu,
    - niewłaściwego wykorzystania korzyści uzyskanej zgodnie z prawem, w tym samym celu.

Nadużycie finansowe stanowi szczególny rodzaj nieprawidłowości.

- 3) korupcja – zgodnie z art. 1 ust. 3a ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, oznacza czyn:

a) polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu przez jakąkolwiek osobę, bezpośrednio lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści osobie pełniącej funkcję publiczną dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji;

b) polegający na żądaniu lub przyjmowaniu przez osobę pełniącą funkcję publiczną bezpośrednio, lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji;

c) popełniany w toku działalności gospodarczej, obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu, bezpośrednio lub pośrednio, osobie kierującej jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującej w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub na rzecz jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnienie;

d) popełniany w toku działalności gospodarczej obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na żądaniu lub przyjmowaniu bezpośrednio

lub pośrednio przez osobę kierującą jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującą w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnienie.

Na potrzeby niniejszego dokumentu przyjmuje się, że korupcja stanowi szczególny rodzaj nadużycia finansowego.

§ 3. Środki zwalczania nadużyć finansowych

W celu skutecznego rozwiązania problemu nadużyć finansowych w ramach IPAW funkcjonuje uporządkowany system zwalczania nadużyć finansowych. System ten składa się z trzech podstawowych procesów :

- 1) Zapobieganie
- 2) Wykrywanie i zgłaszanie
- 3) Korygowanie (odzyskiwanie środków) i dochodzenie sądowe

3.1 Zapobieganie

IPAW mając na uwadze potencjalne koszty wystąpienia nadużyć finansowych, ustanawia system zapobiegania wystąpieniu nadużyć finansowych oparty na następujących środkach prewencyjnych:

1. Zdefiniowanie zasad kultury etycznej, do których przestrzegania są zobowiązani wszyscy pracownicy instytucji ;
2. Ustanowienie systemu zarządzania i kontroli, opartego na przejrzystym podziale obowiązków;
3. Wdrożenie rzetelnych systemów kontroli wewnętrznej, zapewniających zminimalizowanie ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych, w oparciu o uprzednio dokonaną ocenę ryzyka przez zespół ds. samooceny ryzyka;
4. Prowadzenie kompleksowych szkoleń i działań podnoszących poziom świadomości na temat nadużyć finansowych.

3.1.1. Kultura etyczna

IPAW oczekuje stosowania najwyższych standardów etycznych przez pracowników instytucji zaangażowanych we wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 (RPO WD 2014-2020) w zakresie powierzonym na podstawie Porozumienia w sprawie powierzenia zadań w ramach instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014–2020 przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego – Gminie Wałbrzych jako Instytucji Pośredniczącej zawartego w dn. 12.06.2015r. (zwanego dalej Porozumieniem ZIT AW). W tym celu przyjmuje się następujące zasady postępowania:

1. zasada praworządności – oznacza wykonywanie obowiązków z zachowaniem najwyższej staranności, przestrzegając przepisów obowiązującego prawa;
2. zasada rzetelności – oznacza sumienne wykonywanie obowiązków z wykorzystaniem posiadanej wiedzy i umiejętności, opierając swoje działania na prawidłowo dokonanych ustaleniach oraz wykorzystując uzyskane informacje wyłącznie do celów służbowych i zgodnie z ich przeznaczeniem. Ponadto, zasada rzetelności oznacza podejmowanie racjonalnych decyzji, uznanie popełnionych błędów i naprawy ich konsekwencji oraz kierowanie się przepisami prawa i przyjętymi procedurami;
3. zasada bezstronności – oznacza traktowanie wszystkich wnioskodawców/ beneficjentów/ interesantów w sposób niedyskryminujący, pozbawiony uprzedzeń ze względu na kolor skóry, płeć, stan cywilny, pochodzenie etniczne, język, religię, orientację seksualną, niepełnosprawność, reputację lub pozycję społeczną. Ponadto, oznacza lojalne i rzetelne

wykonywanie zadań, zgodnie z przyjętymi procedurami i wytycznymi IPAW, bez względu na własne przekonania i poglądy polityczne oraz nieprzyjmowanie, w związku ze swoją pracą, żadnych korzyści materialnych ani osobistych, nienadużywanie władzy, a także nieuleganie wpływom i naciskom;

4. zasada unikania konfliktu interesów – oznacza nieprzyjmowanie żadnych zobowiązań wynikających z pokrewieństwa, znajomości lub przynależności oraz niepodejmowanie żadnych prac ani zajęć, które pozostawałyby w sprzeczności z obowiązkami służbowymi. W przypadku zaistnienia konfliktu interesu w sprawach prywatnych i służbowych, pracownik zobowiązany jest do wyłączenia się z działań mogących wywołać podejrzenia o stronniczość lub interesowność;
5. zasada profesjonalizmu – oznacza dbałość o systematyczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych, pełną znajomość aktów prawnych, umiejętność merytorycznego i prawnego uzasadnienia podjętych decyzji i sposobu postępowania, a także profesjonalną współpracę wewnątrz i na zewnątrz instytucji;
6. zasada jawności – oznacza wykonywanie zadań w oparciu o przyjęte procedury, informując o sposobie postępowania zainteresowane strony, z zastrzeżeniem ochrony informacji prawnie chronionej;
7. zasada odpowiedzialności – oznacza nieuchylanie się od podejmowania trudnych rozstrzygnięć oraz od odpowiedzialności za swoje postępowanie, dzielenie się własnym doświadczeniem i wiedzą, dążenie do wzmacniania wiarygodności instytucji zaangażowanych we wdrażanie Porozumienia ZIT AW.

Określone powyżej zasady są zobowiązani stosować wszyscy pracownicy IPAW. Ponadto w IPAW obowiązuje Zarządzenie nr 12/2015 Dyrektora Instytucji Pośredniczącej Aglomeracji Wałbrzyskiej z dnia 10.03.2015 r. w sprawie wprowadzenia Kodeksu etyki pracownika Instytucji Pośredniczącej Aglomeracji Wałbrzyskiej, z późn. zmianami.

3.1.2. System zarządzania i kontroli

IPAW ustanawia przejrzysty system zarządzania i kontroli, na który składa się zarówno system instytucjonalny, jak i system procedur i dokumentów programowych określający sposób działania instytucji zaangażowanych w realizację RPO WD 2014-2020 w zakresie powierzonym Porozumieniem ZIT AW. System zarządzania i kontroli opiera się na procedurach zapewniających właściwą ścieżkę audytu, pozwalającą odtworzyć proces decyzyjny.

3.1.3. System kontroli wewnętrznej

Zgodnie z Wytycznymi KE, najbardziej efektywnym mechanizmem zapobiegania wystąpieniu nadużyć finansowych jest dobrze zaprojektowany i wdrożony system kontroli wewnętrznej. System kontroli wewnętrznej obejmuje:

- bieżącą kontrolę wewnątrz instytucji (np. weryfikacja realizacji zadań przez przełożonych, weryfikacja dokumentacji w oparciu o zasadę „dwóch par oczu”, kontrola zarządcza, zarządzanie ryzykiem);
- kontrole projektów (zarówno w odniesieniu do weryfikacji administracyjnych, jak i kontroli na miejscu);
- bieżącą analizę danych dostępnych w systemach informatycznych.

Podstawą prawidłowego skonstruowania systemu kontroli wewnętrznej jest analiza ryzyka, która determinuje konieczność podjęcia określonych działań kontrolnych, a także decyduje o ich zakresie, intensywności oraz częstotliwości.

3.1.4. Szkolenia i podnoszenie świadomości

Rekomendacje dotyczące zakresu szkoleń oraz innych działań informacyjnych będą opracowywane podczas rocznego spotkania roboczego Zespołu ds. samooceny ryzyka nadużyć finansowych. Zgodnie z wytycznymi KE szkolenia i podnoszenie świadomości mogą stanowić element ogólnej strategii organizacji w dziedzinie zarządzania ryzykiem. Szkolenia, w tym praktyczne i teoretyczne, mogą obejmować wszystkich pracowników, nie tylko podnosząc ich świadomość w kwestii realizowanej przez IPAW polityki zapobiegania nadużyciom finansowym, ale również pomagają im w rozpoznawaniu oznak wystąpienia nadużyć finansowych i reagowaniu na tego typu działania. Szkolenia mogą obejmować wszystkie aspekty polityki zwalczania nadużyć finansowych, poszczególne zadania i obowiązki oraz mechanizmy zgłaszania nadużyć. Szkolenia powinny obejmować wszystkich pracowników instytucji realizujących IPAW. Szkoleniami mogą również zostać objęte osoby uczestniczące w ocenie wniosków o dofinansowanie (eksperti zewnętrzni).

Ponadto w IPAW obowiązuje Zarządzenie nr 25/2015 Dyrektora Instytucji Pośredniczącej Aglomeracji Wałbrzyskiej z dnia 8.07.2015 r. w sprawie: wprowadzenia procedury szkoleń wewnętrznych dla pracowników Instytucji Pośredniczącej Aglomeracji Wałbrzyskiej.

3.2 Wykrywanie i zgłaszanie

Zgodnie z art. 304 § 1 Kodeksu postępowania karnego każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję. W związku z powyższym, odpowiedzialność za dostrzeżenie potencjalnych sygnałów nieuczciwej działalności i odpowiednie na nie reagowanie spoczywa na wszystkich osobach zaangażowanych w realizację Porozumienia ZIT AW.

Sygnaly ostrzegawcze nadużyć finansowych to pewne szczególne znaki, wskazujące na choćby potencjalne wystąpienie nadużycia finansowego, co wiąże się z koniecznością natychmiastowej reakcji celem sprawdzenia, czy wymagane są dalsze działania. W szczególności takie sygnały powinny być dobrze znane wszystkim osobom pełniącym role związane z kontrolą lub przeglądem działalności beneficjentów, np. osobom zajmującym się kontrolą dokumentów (w tym zamówień publicznych) lub kontrolą zarządczą, kontrolami na miejscu lub uczestniczącym w innych wizytach monitorujących.

W celu ułatwienia wykrywania nadużyć finansowych Komisja Europejska opracowała następujące dokumenty :

- *COCOF 09/0003/00 z dnia 18.2.2009 r. – Nota informacyjna dotycząca przesłanek nadużyć finansowych dla EFRR, EFS i FS*
- *Praktyczny przewodnik OLAF dotyczący konfliktu interesów*
- *Praktyczny przewodnik OLAF dotyczący wykrywania przerobionych dokumentów,*

które m.in. zawierają sygnały ostrzegawcze, wskazujące na możliwość wystąpienia nadużycia finansowego i które będą wykorzystywane przy ocenie ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych w IPAW. Powyżej wymienione dokumenty zostaną umieszczone na wspólnym zasobie dyskowym, do którego dostęp ma każdy pracownik IPAW.

IPAW jest zobowiązana brać pod uwagę wszelkie sygnały dotyczące podejrzenia wystąpienia nadużycia finansowego i podjąć stosowne kroki w celu zweryfikowania uzyskanej informacji.

Źródła, z których mogą pochodzić informacje o podejrzeniu nadużycia finansowego można podzielić na trzy rodzaje:

- a) informacje od pracowników IPAW, pozyskane w trakcie wykonywania bieżących zadań oraz kontroli,
- b) informacje o prowadzonych śledztwach i postępowaniach, do których należą :
  - informacje przekazane przez prokuraturę lub służby specjalne (np. ABW, CBA),
  - informacje przekazane przez UOKiK
  - informacje przekazane przez Najwyższą Izbę Kontroli

- informacje przekazane Urząd Zamówień Publicznych;
- inne uprawnione podmioty.

c) pozostałe źródła zewnętrzne, do których należy zaliczyć w szczególności:

- media,
- donosy osób trzecich,
- informacje przekazane przez beneficjentów.

Ze względu na fakt, że wystąpienie nadużycia finansowego może pojawić się na każdym etapie realizacji projektu, wszyscy pracownicy IPAW powinni być wyczuleni na wszelkie symptomy wystąpienia ewentualnych nadużyć finansowych podczas wykonywania codziennych obowiązków służbowych.

W momencie wykrycia lub uzyskania informacji o podejrzeniu nadużycia pracownik IPAW, z zachowaniem ścieżki służbowej (zachowanie ścieżki służbowej nie obowiązuje w szczególnych przypadkach, gdy podejrzenie nadużycia finansowego jest związane z działaniem lub zaniechaniem ze strony bezpośredniego przełożonego pracownika), zgłasza przedmiotową informację do właściwych organów dochodzeniowo-śledczych celem wszczęcia postępowania administracyjnego lub sądowego w celu stwierdzenia zamierzonego działania. Przed zgłoszeniem do organów dochodzeniowo-śledczych, pracownik IPAW weryfikuje uzyskane informacje o podejrzeniu nadużycia finansowego, zgodnie z przyjętymi procedurami. Informacja o przekazaniu zgłoszenia o podejrzeniu nadużycia finansowego jest również przekazywana do IZ RPO WD. Obowiązek ten dotyczy również informowania IZ RPO WD o wszelkich dalszych czynnościach podejmowanych w sprawie przez organy ścigania i organy sprawiedliwości.

IPAW zobowiązana jest do przekazania zgłoszenia organom ścigania, jeśli zebrany materiał dowodowy uprawdopodobni/ potwierdzi podejrzenie nadużycia finansowego. Instytucja, która dokonała zgłoszenia do organów ścigania jest odpowiedzialna za podejmowanie wszelkich dalszych czynności związanych z dokonaniem zgłoszenia, w szczególności podejmuje ona decyzję o złożeniu zażalenia w przypadku postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania. Ponadto, IPAW po otrzymaniu informacji o podejrzeniu nadużycia finansowego może podjąć dodatkowe działania weryfikacyjne w tym zakresie (np. przeprowadzić kontrolę doraźną).

Informacja o każdym podejrzeniu nadużycia zostaje zgłoszona Komisji Europejskiej zgodnie z art. 122 Rozporządzenia ogólnego w trybie bieżącym za pomocą systemu IMS (Irregularity Management System).

3.3. Korygowanie (odzyskiwanie środków) i dochodzenie sądowe

Po wykryciu podejrzenia nadużycia finansowego i zgłoszeniu go zgodnie z właściwymi przepisami, IPAW uruchamia procedurę odzyskiwania przekazanych środków (zgodnie ze swoimi kompetencjami). IPAW opracowała procedury odzyskiwania od beneficjentów niesłusznie przyznanych im środków, dzięki którym może sprawnie odzyskiwać wydane środki będące potencjalnie przedmiotem nadużyć finansowych.

W przypadku gdy Beneficjent nie zwróci środków, pomimo otrzymania ostatecznej decyzji o zwrocie środków, po wyczerpaniu przez Beneficjenta całej ścieżki odwołania od decyzji, IPAW wszczyna proces egzekucji środków, zgodnie z procedurą obowiązującą w IPAW.

IPAW może wstrzymać płatności w ramach projektu do czasu ostatecznego wyjaśnienia sprawy, z zastrzeżeniem możliwości wyłączenia z wniosku o płatność zakwestionowanego wydatku i przekazania do certyfikacji pozostałej kwoty.

IPAW po potwierdzeniu podejrzenia nadużycia finansowego przez właściwe organy ścigania, w terminie do 3 miesięcy od otrzymania informacji o skierowaniu aktu oskarżenia do sądu, dokonuje oceny związanych ze sprawą systemów kontroli (ich funkcjonowania, słabości i błędów), które naraziły ją na ryzyko nadużycia finansowego. W przypadku stwierdzenia błędów w funkcjonowaniu systemów kontroli, IPAW podejmuje odpowiednie działania mające na celu

wprowadzenie dodatkowych mechanizmów kontroli.

§ 4. Zarządzanie ryzykiem nadużyć finansowych

Wspierającym elementem systemu zwalczania nadużyć finansowych jest wykorzystanie w praktyce informacji uzyskanych w wyniku przeprowadzanej na bieżąco oceny ryzyka nadużyć finansowych w postaci oceny wpływu poszczególnych typów ryzyka oraz identyfikacji najczęściej występujących nadużyć wraz z oszacowaniem prawdopodobieństwa ich wystąpienia. IPAW na bieżąco monitoruje i reaguje na wykryte

w trakcie kontroli ryzyko wystąpienia nadużyć finansowych, w formie podejmowania działań naprawczych

w ramach tzw. kontroli ograniczających ryzyko (przykładowe rodzaje kontroli zostały wymienione w załączniku nr 2 pn. "Zalecane kontrole ograniczające ryzyko" do Wytycznych KE w sprawie oceny ryzyka nadużyć finansowych), których celem byłaby przede wszystkim redukcja zidentyfikowanego ryzyka oraz wdrażanie skutecznych i efektywnych działań naprawczych.

Ponadto w ramach IPAW funkcjonuje system kontroli zarządczej (Zarządzenie nr 17/2015 Dyrektora Instytucji Pośredniczącej Aglomeracji Wałbrzyskiej z dnia 20.05.2015 r. w sprawie funkcjonowania Systemu Kontroli Zarządczej) oraz system zarządzania ryzykiem (Zarządzenie nr 13/2015 Dyrektora Instytucji Pośredniczącej Aglomeracji Wałbrzyskiej z dnia 10.03.2015 r. w sprawie identyfikacji ryzyk oraz zasad zarządzania ryzykiem w Instytucji Pośredniczącej Aglomeracji Wałbrzyskiej), które wzmacniają mechanizmy kontroli.

Zarządzanie ryzykiem nadużyć finansowych skoncentrowane jest na procesach najbardziej narażonych na wystąpienie nadużyć finansowych. Największym ryzykiem obarczone są następujące procesy:

- nabór, ocena i wybór projektów do dofinansowania;
- realizacja projektów;
- certyfikacja wydatków i przekazywanie środków;
- zamówienia z wolnej ręki dokonywane przez IPAW.

W tabeli poniżej określono zbiór znanych, określonych rodzajów ryzyka, które zostały oparte o informacje pochodzące z narzędzia oceny ryzyka nadużyć finansowych (załącznik nr 1 do Wytycznych KE). Należy jednak pamiętać, że wymienione w załączniku przykłady, stanowią zbiór otwarty i podczas samooceny, mogą one być modyfikowane (usuwane, dodawane, zmieniane) - zgodnie ze zidentyfikowanymi rodzajami ryzyka przez IPAW.

Tabela nr 1. Rodzaje ryzyk nadużyć finansowych

Lp.	Ryzyko nadużyć
	Ryzyka związane z procesem wyboru projektów
1	Konflikt interesów przy ocenie wniosków o dofinansowanie
2	Falszywe dokumenty/ oświadczenia złożone przez wnioskodawców
3	Podwójne finansowanie
	Ryzyka związane z realizacją projektów
1	Nieujawnione konflikty interesów lub łapówki i nielegalne prowizje.
2	Podział zamówień
3	Pominięcie wymaganej procedury konkurencyjnej
4	Zamówienia uzupełniające z pominięciem wymaganej procedury
5	Manipulowanie procedurą konkurencyjną
6	Zmowa oferentów
7	Nieprawidłowa wycena

8	Manipulowanie kosztami
9	Niedostarczenie albo zastąpienie produktów innymi
10	Falszywe, zawyżone lub zdublowane faktury
11	Zmiany w realizowanej już umowie
Ryzyka związane z certyfikacją wydatków i przekazywaniem środków	
1	Niepełny/nieadekwatny proces certyfikacji wydatków
2	Konflikty interesów w IPAW
Ryzyka związane z udzielaniem zamówień z wolnej ręki dokonywanych przez IPAW	
1	Pominięcie wymaganej procedury konkurencyjnej
2	Manipulowanie procedurą konkurencyjną
3	Nieujawione konflikty interesów lub łapówki i nielegalne prowizje.

Za codzienne zarządzanie ryzykiem nadużyć finansowych i za plany działań odpowiadają kierownicy poszczególnych komórek organizacyjnych w IPAW zgodnie z oceną ryzyka nadużyć finansowych.

W szczególności odpowiadają oni za :

- funkcjonowanie odpowiedniego systemu kontroli wewnętrznej w obszarze podlegającym ich kompetencjom;
- zapobieganie nadużyciom finansowym i ich wykrywanie;
- należyta staranność i wdrożenie środków ostrożnościowych w razie podejrzenia nadużycia finansowego;
- podejmowanie działań naprawczych, w tym nakładanie kar administracyjnych, w stosownych przypadkach.

Za zarządzanie ryzykiem nadużyć finansowych w IPAW odpowiedzialny jest Dyrektor IPAW, który powołuje Zespół ds. samooceny ryzyka nadużyć finansowych w celu:

- przeprowadzania regularnego przeglądu ryzyka nadużyć finansowych;
- stworzenia skutecznego planu działania na wypadek nadużyć;
- uświadamiania nadużyć finansowych pracownikom oraz szkolenia;
- dopilnowania, aby IPAW kierowała sprawy do właściwych organów dochodzeniowych niezwłocznie po zdarzeniu.

§ 5. Samoocena ryzyka nadużyć finansowych

5.1. Zespół ds. samooceny ryzyka nadużyć finansowych

Dyrektor IPAW powołuje Zespół ds. samooceny ryzyka nadużyć finansowych składający się z kierowników/przedstawicieli poszczególnych komórek organizacyjnych :

- Działu Finansowego
- Działu Kontraktacji Osi Priorytetowych RPO nr 2, 3, 4, 5, 7, 10 ,
- Działu Kontraktacji Osi Priorytetowych RPO nr 1, 6, 8, 9,.
- Działu Obsługi Naborów, Informacji i Promocji
- Działu Rozliczeń i Windykacji
- Działu Organizacyjnego i Pomocy Technicznej

- Działu Zarządzania i Monitorowania
- Działu Kontroli Projektów

Pracownikiem zespołu przewodniczący Dyrektor IPAW/osoba upoważniona przez Dyrektora IPAW. W drodze wyjątku, decyzją Dyrektora IPAW, kierownik danej komórki organizacyjnej może być wyłączony z prac zespołu.

Głównym zadaniem Zespołu ds. samooceny ryzyka nadużyć finansowych jest dokonywanie regularnej (okresowej lub bieżącej) oceny ryzyka nadużyć finansowych oraz przygotowywanie planów reagowania (odpowiednich kontroli) w tego typu sytuacjach.

Do zakresu zadań Zespół ds. samooceny ryzyka nadużyć finansowych należy ponadto:

- przygotowywanie rekomendacji odnośnie tematyki i zakresu szkoleń oraz innych działań informacyjnych;
- ocena przejrzystości podziału obowiązków w zakresie organizowania systemów kontroli i zarządzania w IPAW
- analiza mechanizmów zgłaszania nadużyć obowiązujących w IPAW.

Zespół ds. samooceny ryzyka nadużyć finansowych co do zasady dokonuje kompletnej oceny nadużyć finansowych raz w roku, w terminie do 28 lutego, zwanej oceną okresową. Podczas okresowej oceny podejmowane są także inne decyzje będące w zakresie zadań Zespołu ds. samooceny ryzyka. Wynikiem samooceny ryzyka nadużyć finansowych jest *Raport z samooceny systemu kontroli zarządczej*, który jest przedstawiany do zatwierdzenia Prezydentowi Miasta Wałbrzycha. Zatwierdzony dokument jest wykorzystywany przez IPAW podczas sporządzania Rocznego planu kontroli na kolejny rok obrachunkowy.

Pierwsza ocena ryzyka nadużyć finansowych zostanie dokonana nie później niż w terminie 6 miesięcy od zakończenia procedury desygnacji IPAW.

W przypadku wystąpienia nowego przypadku nadużycia, zasadniczych zmian w procedurach lub kadrach IPAW, Zespół ds. samooceny ryzyka nadużyć finansowych może dokonywać bieżącej (nadzwyczajnej) oceny potencjalnie słabych punktów systemu, a także istotnych elementów samooceny.

Spotkania robocze Zespołu są zwoływane przez Przewodniczącego Zespołu, w terminie co najmniej 14 dni kalendarzowych przed planowanym posiedzeniem Zespołu. Obsługę Zespołu zapewnia Dział Zarządzania i Monitorowania. Z wnioskiem o zwołanie spotkania nadzwyczajnego może wystąpić do Przewodniczącego każdy członek Zespołu ds. samooceny ryzyka nadużyć finansowych.

Przed spotkaniem roboczym Zespołu, każdy z członków Zespołu przedstawia Przewodniczącemu Zespołu, propozycje wyodrębnionych rodzajów ryzyk nadużyć finansowych, jeśli zidentyfikował ryzyka nieuwzględnione w poprzednio dokonanej analizie, które według niej powinny podlegać samoocenie i inne zagadnienia, które powinny być przedmiotem prac Zespołu.

Bieżących przeglądów stopnia realizacji zakładanych harmonogramów w odniesieniu do dodatkowo wprowadzonych kontroli, zmian w uwarunkowaniach ryzyka, a także bieżącej adekwatności wyników oceny dokonywać będą właściwi merytorycznie w sprawie kierownicy poszczególnych komórek organizacyjnych IPAW w oparciu o swoją wiedzę, analizę wyników kontroli wewnętrznego systemu zarządzania i kontroli w IPAW oraz analizę wyników kontroli prowadzonych na potrzeby sporządzenia *Rocznego podsumowania końcowych wyników audytu i przeprowadzonych kontroli*. O powyższych działaniach informowani są członkowie Zespołu ds. samooceny ryzyka nadużyć finansowych.

5.2. Metodologia przeprowadzania samooceny

Stosowana przez Zespół ds. samooceny ryzyka nadużyć finansowych metodologia szacowania ryzyka nadużyć finansowych opiera się na pięciu podstawowych działaniach:

1. Określeniu ilościowego ryzyka mogącego wystąpić przy określonym rodzaju nadużycia

finansowego,

w drodze oceny skutków i prawdopodobieństwa (ryzyko brutto).

2. Ocenie skuteczności stosowanych obecnie kontroli mających ograniczać ryzyko brutto.
3. Ocenie ryzyka netto po uwzględnieniu efektów stosowanych obecnie kontroli i ich skuteczności, tj. sytuacji na daną chwilę (ryzyko rezydualne).
4. Ocenie wpływu planowanych kontroli ograniczających ryzyko na ryzyko netto (rezydualne).
5. Określeniu ryzyka docelowego, czyli poziomu ryzyka, który instytucja zarządzająca uważa za dopuszczalny po wprowadzeniu wszystkich kontroli i zapewnieniu ich skuteczności.

Ogólnym celem dla każdego szczególnego rodzaju ryzyka jest przeprowadzenie oceny ryzyka „brutto” wystąpienia konkretnego scenariusza nadużyć finansowych, a następnie określenie i ocena skuteczności prowadzonych już kontroli, ukierunkowanych na ograniczenie występowania tych rodzajów ryzyka lub dopilnowanie, by nie pozostawały one niewykryte. Powyższe działania przyczynią się do określenia bieżącego ryzyka „netto”, co w przypadku znacznego lub krytycznego ryzyka rezydualnego powinno skutkować wprowadzeniem wewnętrznego planu działania w celu udoskonalenia kontroli i dalszego ograniczenia negatywnych skutków ryzyka.

W IPAW do oceny ryzyka nadużyć finansowych wykorzystywane jest narzędzie oceny ryzyka nadużyć finansowych przygotowane przez Komisję Europejską (w pliku Excel, który zostanie umieszczony na wspólnym zasobie dyskowym, do którego dostęp ma każdy pracownik IPAW). Zawiera ono cztery najbardziej wrażliwe obszary (Wybór projektów; Realizacja projektów; Certyfikacja wydatków i płatność; Zamówienia publiczne dokonywane przez instytucje wdrażające EFSI) podatne na wystąpienie nadużyć finansowych, w ramach wdrażania i zarządzania EFSI. Ponadto przy przeprowadzaniu samooceny ryzyka nadużyć finansowych brane są pod uwagę wyniki kontroli wewnętrznej, sprawozdania z audytów przeprowadzanych na podstawie art. 127 Rozporządzenia ogólnego oraz raporty z nieprawidłowości.

Szczegółowy opis i instrukcja korzystania z narzędzia do samooceny znajduje się w załączniku nr 1 do Wytucznych KE.

§ 6. Postanowienia końcowe

1. Ze względu na szczególne podejście Komisji Europejskiej do tematyki zwalczania nadużyć finansowych poniższe Zarządzenie ma charakter uzupełniający w stosunku do Zarządzenia nr 13/2015 Dyrektora Instytucji Pośredniczącej Aglomeracji Wałbrzyskiej z dnia 10.03.2015 r. w sprawie identyfikacji ryzyk oraz zasad zarządzania ryzykiem w Instytucji Pośredniczącej Aglomeracji Wałbrzyskiej oraz w stosunku do Zarządzenia nr 17/2015 Dyrektora Instytucji Pośredniczącej Aglomeracji Wałbrzyskiej z dnia 20.05.2015 r. w sprawie funkcjonowania Systemu Kontroli Zarządczej.
2. Zobowiązuje się pracowników IPAW do zapoznania się z treścią i stosowania niniejszego zarządzenia IPAW i potwierdzenia tego faktu w formie pisemnej.
3. Wykonanie Zarządzenia powierza się Kierownikowi Działu Zarządzania i Monitorowania.
4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Lista załączników do Zarządzenia :

1. Instrukcja korzystania z narzędzia własnej oceny (na podstawie załącznika nr 1 do Wytucznych KE).
2. Lista zalecanych kontroli ograniczających ryzyko (na podstawie załącznika nr 2 do Wytucznych KE) – używany w treści skrót „IZ” należy rozumieć jako IPAW.

3. Wzór karty do oceny ryzyka nadużyć finansowych.

DYREKTOR
INSTYTUCJI POŚREDNICZĄCEJ
AGLOMERACJI WAŁBRZYSKIEJ
Bożena Drózd
Bożena Drózd

ADWOKAT
David Hamarski
David Hamarski